

2^e zondag na Pasen

27 april 2014

Genesis 8:6-16

Johannes 20:19-23 [31]

Hij bestaat echt en is te bewonderen in Rome, in de kerk met de naam: Heilig Kruis in Jeruzalem. Naast o.a. een deel van een spijker en 3 stukken hout, beiden van het kruis, 2 doorns van de doornenkroon, ligt ook een van de kootjes van de meest beroemde wijsvinger ten toongesteld, namelijk die van de leerling Thomas. Al in de 4^e eeuw verzameld door de Heilige Helena, de moeder van keizer Constantijn I. Zo vroeg waren mensen al op zoek naar voorwerpen, die hen dichter bij Jezus, bij God konden brengen.

Wij glimlachen er nu om, maar hebben ook wij geen voorwerpen, die voor ons persoonlijk een soort relikwie zijn? Neem bijvoorbeeld die trouwring van moeder, een plukje haar van, de laatste peuk van opa, een foto op de schouw ... Ze hebben voor ons vaak een emotionele waarde. Het zijn tastbare voorwerpen die ons helpen onze herinneringen vast te houden, om voor ons gevoel dichter bij die dierbare te zijn of te ervaren dat die bij ons is. Om niet te vergeten, nooit te vergeten, die geliefde die we nooit meer zien.

Zal dat ooit anders geweest zijn?

In de Middeleeuwen was er een ware cultus rondom de vele relieken ontstaan, tot in het extreme toe. Uitwassen. Maar het idee dat een relikwie onze gedachten kan richten op een bepaald persoon, ons helpt diens verhaal in herinnering te brengen of zelfs als opstap naar God te dienen, is tegelijkertijd heel mooi. Zeker als we bedenken dat de meeste middeleeuwers niet konden lezen. Dus dat ene vingerkootje in Rome, hielp hen dat ene verhaal te herinneringen, dat wij net gelezen hebben. Over de leerling Thomas.

Thomas, een intrigerende persoon. Wie eigenlijk niet, in die bijbel. Hoe heilig we ze ook maken, de karakters in de bijbel worden vaak heel menselijk en herkenbaar beschreven. Bijzonder worden ze pas later, aan het eind van het verhaal, of lange tijd nadat ze overleden zijn. Uitzonderingen daargelaten, zoals Paus Johannes Paulus II, die vandaag al heilig wordt verklaart. U als protestant zult u er vast om glimlachen. Ik als katholiek trouwens ook. Dat terzijde.

We hadden het over de hoofdpersoon van vandaag, de leerling Thomas. Later ook heilig verklaard, maar was hij dat ook al tijdens zijn leven? Zou wel heel bijzonder zijn, gezien de geuzennaam die wij hem hebben gegeven: De heilige ongelovige Thomas.

De ongelovige Thomas. Ongelovig, waarom eigenlijk en hij alleen ? Waren al die andere leerlingen en volgelingen van Jezus dan altijd zo standvastig en vol overtuiging in hun geloof dat Jezus de Messias, de beloofde, de gezalfde is? We hoeven alleen maar te denken aan de leerling Simon Petrus, of aan die leerlingen die in de avond angstig, achter gesloten deuren bij elkaar zaten. Zijn wij, ook leerlingen, trouwens altijd standvastig in ons geloof? Van ons zouden we dat zelfs mogen verwachten. Het is nu 2014, bijna 2000 jaar na de dood van Jezus. Onderhand zouden wij toch op basis van al die overduidelijke ervaringsverhalen in de bijbel ervan overtuigd moeten zijn wie Jezus is! Is er hier iemand die echt nooit twijfelt? Steke die de hand op. Wie zou stiekem ook graag de vingers in de wonden willen steken?

Dus waarom Thomas niet?!

Thomas als ongelovige veroordelen, is dus wel erg kort door de bocht en ook nog eens geoordeeld vanuit onze luie zitstoel, vele eeuwen later. Als het verhaal al lang ten einde is. Want staan we er eigenlijk wel bij stil hoe hij zich destijds gevoeld moet hebben. Beseffen we wel dat zijn beste vriend, degene voor wie hij zijn leven radicaal heeft veranderd, net een paar dagen daarvoor overleden is? Hij heeft amper tijd gehad om te beseffen wat er gebeurd is. Dan hebben we het nog niet over de tijd die nodig is dat verlies een dusdanig plaats te geven, dat zinvol leven weer mogelijk is. Wij vragen toch

ook niet aan iemand die net een dierbare verloren is, of die er al overheen is? Zelfs niet na een jaar. De vraag is trouwens of je ooit over een dergelijk overlijden heen komt. Het is als een wond die weliswaar dicht is, maar het litteken kan af en toe flink steken en trekken. Waarom zouden we van Thomas wel vragen dat hij gelijk staat te springen en juichen als hij de enthousiaste verhalen van de leerlingen hoort dat ze Jezus gezien hebben?

Als we dit allemaal beseffen, in hoeverre is het dan eerlijk om Thomas, de ongelovige, de twijfelaar te noemen? We kunnen dan beter zeggen: Thomas, de menselijke, de rouwende, de realistische. Ook een leerling in wie wij ons kunnen herkennen?!

Het verhaal gaat door. Na acht dagen zijn de leerlingen weer bij elkaar en nu is Thomas wel van de partij. Deuren weer stevig in het slot - dus kunnen we ons afvragen of er iets is veranderd ten opzichte van de vorige keer. Hoe dan ook, opnieuw komt Jezus binnen en spreekt nu Thomas aan. Na het zien van de wonden, is juist hij degene die tot de geloofsbelijdenis komt: Mijn Heer, mijn God. Dan is het Thomas, de gelovige! Eind goed, al goed.

Mooi slot, te mooi bijna om waar te zijn. Dan komt de vraag op of het destijds werkelijk zo gegaan zal zijn, zoals in het evangelie beschreven is? Waarschijnlijk is dit historisch gezien niet precies zo gebeurd. Om ons luisteraars iets duidelijk te maken, gebruikten de schrijvers veel verwijzingen naar andere Bijbelteksten en getallen. Ook in dit verhaal. Neem de tijdsaanduiding: de avond van de eerste dag van de week. Dat is de avond na de ochtend waarop Maria Magdalena het lege graf heeft ontdekt. Het werd morgen, het werd avond, de eerste dag. Hier wordt een nieuw begin beschreven! Dat wordt versterkt door de tijdsaanduiding 8 dagen later: 7+1. 7 is het getal van volheid, 8 is een nieuw begin en geeft bovendien vaak aan: let op, nu gaat er iets bijzonders gebeuren. Dit alles wordt versterkt door het blazen van Jezus over de hoofden. Dat verwijst naar de adem die God de aardling in de neus blaast, die zo tot leven kwam. Dit hele verhaal ademt het nieuwe elan.

Als we dit allemaal meenemen, hoe kunnen we het verhaal dan opvatten?

Zoals we weten hebben zich in het leven van Jezus vele wonderlijke gebeurtenissen afgespeeld. Op het moment zelf hebben de leerlingen dat niet begrepen of beseft. Kan ook niet als we ergens middenin zitten. Pas veel later, lang na de dood van Jezus, binnen de eerste christelijke gemeenschappen is dat begrip langzamerhand ontstaan. Het besef dat Jezus wel moest sterven, kwam ook pas veel later. Het inzicht in wie Jezus geweest is en de betekenis voor ons mensen, is dus beetje bij beetje, met vallen en opstaan, gegroeid en uitgemond in het verrijzenisgeloof. Een geloof dat steeds weer opnieuw ervaren moet worden. (de leerlingen trokken zich immers ook de 2e keer achter gesloten deuren terug)

Dit hele proces kunnen we beluisteren in dit verschijningsverhaal. Vooral Thomas met al zijn zoeken, afwijzen, twijfelen én geloof, is daar een verwoording van.

Zo hebben we via het vingerkootje, waarvan de echtheid trouwens in twijfel wordt getrokken, een zoektocht gemaakt, langs verschillende facetten van het evangelieverhaal. Het bracht ons uiteindelijk bij een menselijk, geloof, dat is en mag zijn als een proces, een twijfelend, zoekend, vindend – en weer verliezend - geloof.

Dat steeds opnieuw God diens adem over ons moge blazen.

Amen

drs. Petra van der Voort, theoloog

"De twijfelaar kan geloven, want geloof en twijfel zijn zusters. Geloof en zekerheid zijn elkaars tegenpolen. Juist de zekerheid maakt de geloofsweg zo moeilijk begaanbaar."